ÇANAKKALE'NİN STRATEJİK SEKTÖRÜ TARIM

2

Editörler:
Prof. Dr. Murat ŞEKER * Prof. Dr. Fatih KAHRIMAN
Prof. Dr. Ali SUNGUR * Doç. Dr. Burak POLAT

ÖZGÜR YAYINLARI

Çanakkale'nin Stratejik Sektörü Tarım-2

Editörler:

Prof. Dr. Murat Şeker

Prof. Dr. Fatih Kahrıman

Prof. Dr. Ali Sungur

Doç. Dr. Burak Polat

ÖZGÜR YAYINLARI

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
+90.850 260 09 97
+90.532 289 82 15
www.ozguryayınlari.com
info@ozguryayinlari.com

Çanakkale'nin Stratejik Sektörü Tarım-2

Editörler: Prof. Dr. Murat Şeker • Prof. Dr. Fatih Kahrıman • Prof. Dr. Ali Sungur • Doç. Dr. Burak Polat

Language: Turkish-English
Publication Date: 2023
Cover design by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (Paperback): 978-975-447-809-9
978-975-447-807-5 (Tk)
DOI: https://doi.org/10.58830/ozgur.pub324

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/ This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:
Şeker, M. (ed), Kahrıman, F. (ed), Sungur, A. (ed), Polat, B. (ed) (2023). *Çanakkale'nin Stratejik Sektörü Tarım-2.* Özgür Publications. DOI: https://doi.org/10.58830/ozgur.pub324. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see https://www.ozguryayinlari.com/

ÖZGÜR YAYINLARI

Cumhuriyetimizin 100. Yılında Aziz Şehitlerimiz ve Gazilerimizin Hatırasına

Bölüm 10

Köy Geliştirme Kapsamında Peyzaj Tasarımı Önerisi: Çanakkale, Kangırlı

Füsun Erduran Nemutlu[17]

Murat Altınok[18]

1. Giriş

Peyzajlar, bölgesel bir matriste, ekosistemler ve bir üst düzeyde yapılanma, organizasyon ve ekolojik sistemlerin işleyişi ile oluşmaktadırlar. Tüm bu düzeyler etkileşim içindedirler (Aronson ve Floc'h, 1996; Blaschke, 2006; Förster ve ark., 2012). Bu etkileşimi oluşturan doğal ekolojik sistemler kırsal alanlarda çok zengindir. Aynı zamanda bu bölgelerin doğal peyzajına şekil veren kültürel kaynakları da çeşitlilik göstermektedir ve bunlar kentleri besleyen, ihtiyaçlarını karşılayan, rekreasyonel zenginlik yaratan önemli unsurlardır.

Çiftçioğlu (2017), kültürlerin doğayı şekillendirdiği ve peyzajların da kültürü etkilediğini belirtmektedir. Peyzajı, biyolojik ve kültürel sistemlerin etkileşimde bulunduğu ve birbirini etkilediği karmaşık bir sosyo-ekolojik sistem şeklinde tanımlamaktadır. Bu açıdan baktığımızda kırsal alanların birbirinden farklı dokulara sahip olmasını sağlayan doğal kaynaklarının, kültürel etkilerle karakter kazandığını ve bölgelere özgü kültürel peyzaj değerlerinin oluştuğunu görmekteyiz.

Kültürel peyzaj, insanın çevresi ile karşılıklı etkileşimi sonucu zaman içinde şekillenen tüm oluşumlar, faaliyetler, yöreye özgü gelenek ve göreneklerin toplamından meydana gelen değerler bütünüdür. Bu nedenle bölgenin karakterini yansıtan ve yöresel olarak çeşitlilik gösteren bu değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarımı önemlidir (Erduran ve ark., 2012).

17 Prof. Dr., ÇOMÜ, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 17100, Çanakkale

18 ÇOMÜ, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 17100, Çanakkale

Kültürel peyzaj değerlerinin korunması günümüz şartlarına uygun kullanımlar getirilerek bölge değerlerinin yaşatılması ile mümkün olacaktır. Bu açıdan yörelerin sosyo-ekonomik gelişimlerinin sağlanması gerekir. Bu çalışmanın gerekçesi bu temellere dayanmakta olup, çalışmada Çanakkale İli, Lapseki ilçesine bağlı Kangırlı köyünün kalkınmasına yönelik tasarım geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada farklı yaş grubunda kentlilerin kırsal alanda aile ve arkadaşları ile rekreasyonel faaliyetler yaparken kırsal yaşam deneyimi edinmesi de amaçlardan biridir. Ayrıca yerel açıdan alternatif geçim kaynağı sağlanarak bölge kalkınmasına destek verebilmesi hedeflenmiş ve bu doğrultuda peyzaj tasarımı örneği geliştirilmiştir. Fikir projesi niteliğinde olan tasarım, farklı bölgelere uygulanabilecek niteliktedir.

1.1. Kırsal Alan ve Köy Yerleşimi

Kentsel alanlar dışında kalan, doğal özelliklere sahip, ekonomileri daha çok tarıma dayalı olan yerleşimler kırsal yerleşimlerdir. Bu alanların peyzaj görüntüsü yapılan tarım desenine, ürünlerin işlenişine, bireylerin yaşam şekillerine, yapısal özelliklere ve toplumun sosyo-kültürel anlayışına göre değişir. Eminağaoğlu ve Çevik (2007), kırsal yerleşmelerin belirgin özelliği olarak ait oldukları dönemi ve yaşam biçimini mekana yansıtmalarını ve yerel mimariyi sergilemelerini belirtmektedir. Bu alanlar bulundukları topoğrafya, kültürel ve fiziksel özellikler ile şekillenirler. Aynı zamanda kırsal topluluklarda hızlı sosyal, politik, ekonomik ve kültürel geçişler olur. Bu durum toplumun çevre ile etkileşim biçimini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyerek hızlı bir çevresel değişim yaşanmasına ve peyzajın şekillenmesine de neden olur (Twine, 2005; Giannecchini ve ark., 2007). Bu değişimin kontrollü olması önemlidir. Ancak kentsel gelişme ve dönüşümlerin, zaman içinde geleneksel yerleşim birimleri üzerinde mekânsal dönüşüme neden olması, özgün değerlere sahip kırsal alanı da etkilemektedir (Çelik ve Erduran Nemutlu, 2016).

Kır yerleşimlerinin en küçük ölçekli olanı "Köy" dür. Türk Dil Kurumu'nun (TDK) tanımıma göre köy, yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimidir (TDK, 2022). Resmi gazetenin 68. sayısında (7/4/1924) yayınlanan köy kanununda (442 nolu) köy tanımı geniş olarak açıklanmıştır: Cami, okul, otlak, yaylak, baltalık, orman gibi ortak malları bulunan ve toplu veya dağınık oturan insanların bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte oluşturdukları yerleşmelere köy denir.

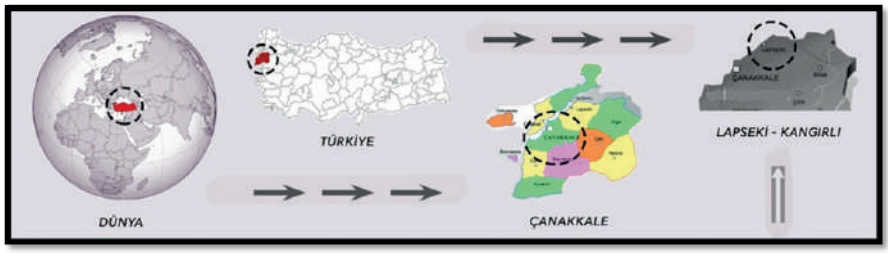
Kırsal alalarla ilgili tanımlar dikkate alındığında ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerinde doğa ile iç içe olunduğunu ve doğanın kaynak oluş-

turduğunu anlıyoruz. Bu kaynaklar ile yerel üretimleri, peyzajları ve yapısal özellikleri şekillenmektedir. Bu özellikleri ile kentlerin besin kaynağı, üretim merkezleri olmanın rekreasyonel aktiviteler için potansiyelleri zengin alanlardır. Bu nedenle kırsal alanların sahip oldukları kaynaklar, geniş bir nüfus kitlesinin ihtiyaçlarını karşılayacaktır ve tasarımlarla geliştirilmelidir. Ancak bir çok kırsal alanda arazi kullanım tercihi değişmekte ve kaynaklar tahrip olabilmektedir (Erduran Nemutlu ve Çelik, 2016). Bunlar kontrolsuz kullanımlardır. Günümüz şartlarında ise doğaya uyumlu ekoturizm ve rekreasyonel faaliyetlerin kırsal alanlarda gelişimi söz konusudur (Açıksöz ve ark., 2016). Gittikçe çeşitlenen kullanım istekleri ve hızlı değişimler her alana özgü köy tasarım rehberleri hazırlanmasını gerekli kılmıştır. Özellikle ülkemizde son yıllarda köy statülerinde yaşanan imar değişikliklerinin olması, köy tasarım rehberleri ile kaynakları koruyarak kullanmayı sağlayabilecektir.

Köy tasarım rehberleri kırsal peyzaj karakterlerini esas alan ve köylerdeki yapılaşma ve fiziksel plan gelişimlerini tanımlayan açıklayıcı belgelerdir. Eminağaoğlu ve Çevik (2007)'e göre, bir çok ülkede kırsal alanların gelişmesi ve kırsal peyzajların korunması ve geliştirilmesini amaçlamaktadır (Balta ve Atik, 2019). Bu çalışmada, Kangırlı Köyü'nün kaynakları ve köy tasarım rehberi ilkeleri dikkate alınarak peyzaj tasarımı geliştirilmiştir.

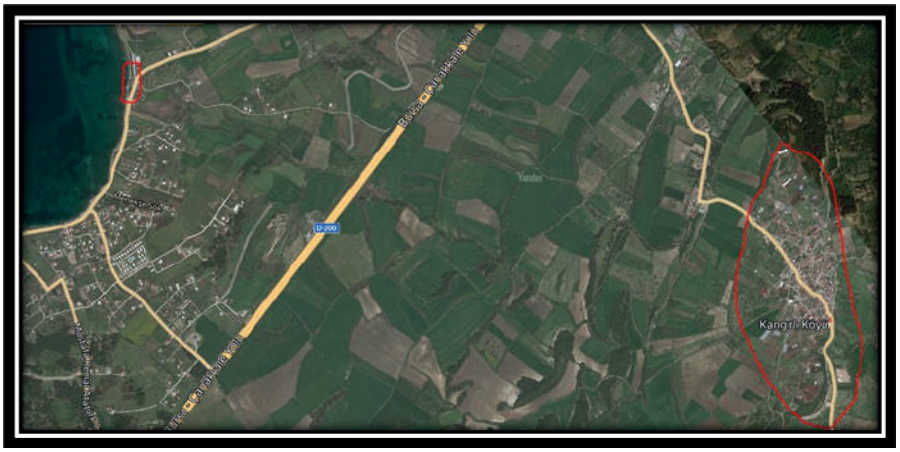
2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın ana materyali Çanakkale İli, Lapseki İlçesi'ne bağlı 'Kangırlı Köyü' dür. Çanakkale il merkezine 21 km., Lapseki ilçe merkezine ise 19 km. uzaklıktadır. Köy yerleşiminin koordinatları: 40° 13' 50" doğu boylamı, 26° 34' 43" kuzey enlemidir (Şekil 2.1.) (Anonim, 2020).

Şekil 2.1. Kangırlı Köyü konumu (Goggle Earth 2022'den yararlanılarak)

Köy, sahilin çevresinde bir sırt üstünde kurulmuştur. Köy içinin denizden yüksekliği 100-200 m. arasındadır. Bursa-Çanakkale-İzmir karayolunun iki tarafında da köye ait arazi vardır. Yolun üstü 'Kangırlı Köy İçi', yolun altı ise 'Kangırlı Altı Sahili' dir (Şekil 2.2.).

Şekil 2.2: Kangırlı Köy merkezi ve çalışma alanının konumu

Çalışma alanının Gelibolu ve Çanakkale boğazı manzarasına hakim olması, (Şekil 2.3.) yerel balıkçıların bulunduğu doğal yapısının korunmuş olması ve sahil niteliği ile rekreasyonel kullanım potansiyeli yüksektir. Bölgede yapılmış olan ikinci konutların bazıları günümüzde sürekli kullanılan yapılara dönüşmüştür. Ayrıca kentlilerin her yıl bu bölgeye taleplerinin arttığı gözlemlenmiştir.

Şekil 2.3: Köy gelişimi için seçilen tasarım alanı

Çalışmanın yöntemi sırası ile şöyle belirlenmiştir:

1- Konu ile ilgili literatür taraması yapılarak kırsal alan, köy, kavramlarının açıklanması ve kırsal tasarımın öneminin ortaya konulması.

2- Alan ile ilgili haritalar ve doğal-kültürel bilgilerin resmi kurumlardan elde edilerek alanın yerinde incelenmesi, muhtar ve yerel halk ile görüşmeler yapılması ve fotoğraflar çekilmesi.

3- Köy yerleşiminin konumu ve elde edilen veriler ışığında sörvey analizinin yapılması.

4-Alana ait dijital ve sayısal haritalardan yararlanılarak arazi kullanım kabiliyet ve kullanım, büyük toprak grupları ve eğim haritalarının oluşturulması.

5- Kangırlı köyünün geleceğe yönelik olarak gelişiminin kurgulandığı fikir projesinin oluşturulması. Projenin tasarım sürecinin belirlenmesinde Şişman ve ark. (2008); Özdemir (2011); Kiper ve Karakaya (2013); Altunkasa ve Uslu (2016); Jienan (2009); Jauslin (2012); Wu ve ark. (2013) ve Erduran Nemutlu (2021)'dan yararlanılmıştır.

6- Hazırlanan sörvey analizinden ve diğer sayısal harita verilerinden yararlanılarak tasarım yapılacak alanın seçilmesi, işlevlerin ve bu alanda öngörülen kullanımların, ihtiyaçların yerel halk görüşü de dikkate alınarak belirlenmesi. Alanın rekreasyonel kullanımı ve köy kalkınması için öneriler geliştirilmesi.

7- Belirlenen sorun ve ihtiyaçların alan ile ilişkilendirilmesi ve leke plan ile kullanım mekânlarının oluşturularak çözümleme yapılması.

8- Alanda yer alacak tüm kullanımlar, yapısal ve bitkisel öğelerin bulunduğu yapısal ve bitkisel kesin projenin Auto Cad, 2020 programı ile çizimi.

9- Yapılan tasarımların okunabilirliğinin sağlanması ve görsel detayların açıklanması için üç boyutlu görsellerin 3dsmax, 2020 programı ile çizimi, Lumion 10.3.2 programı ile sunulması.

3. Araştırma Bulguları

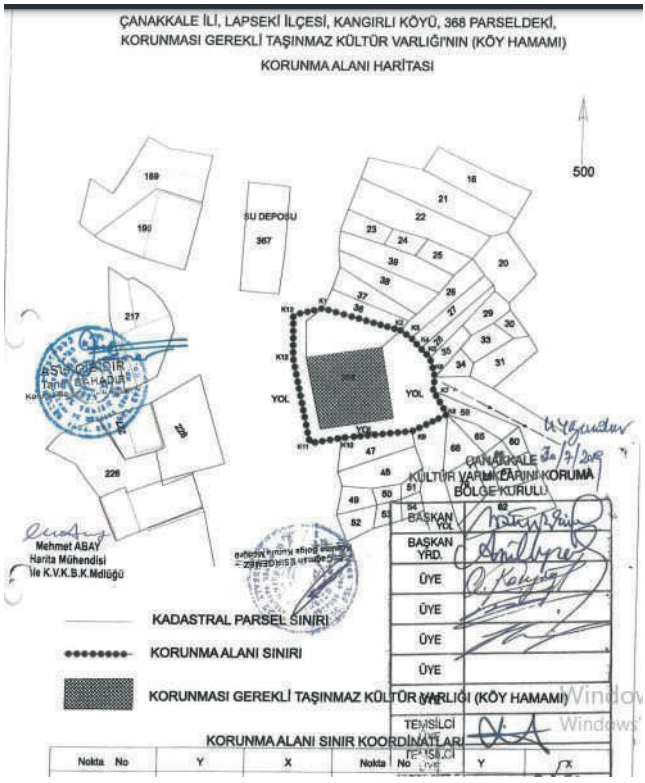
Köyün ismi bazı kaynaklara göre "Kankırı", "Kanlıkır" olarak anılmıştır ve 1902 yılından beri Kangırlı'dır. Köy halkı Orhan Gazi döneminde Kantekozenos'un Doğu Roma ordusuyla çarpışması için garnizon olarak bölgeye yerleştirilen Kayı boyuna ait Atçeken Türkmenleri ile Konya bölgesinin güçlü aşiretlerinden olan Turgutoğulları'na ait Saban Türkmenleri'nden oluşmaktadır (Anonim, 2020). Köy mezarlığında 600 yılı geçen mezar taşları olması yerleşimin eskiye dayandığının göstergesidir.

Bölge boğaz kıyısına yakın olduğundan köyün korsan saldırılarından korunması için yerleşim yeri olarak iç bölge olan vadi seçilmiştir. Ayrıca yöredeki yazlık tatil siteleri dışındaki mahalle yerleşimleri de engebeli alanlarda hayvancılık amaçlı olarak kurulmuştur. Köy modeli olarak toplu dokuya sahip bir modeldir ve köy tipi olarak meydan köyüdür. Köy meydanı denilen yerde, meydana ulaşan ana yol ile birkaç yönden gelen yollar kesişmekte ve bu meydanın etrafında bakkal, kahvehane ve cami gibi tesisler bulunmaktadır (Koca, 2004). Köy arazisi 24.000 dönümdür.

Kangırlı köyü, Umurbey havzasında bulunmakta olduğundan bereketli topraklara ve su kaynağına sahiptir. Bu nedenle yirminci yüzyılın başlarında bölgede en kalabalık yerleşmelerdendir. Çavuş ve Kırmızı Erdal (2020), çalışmalarında bölgenin nüfus hareketliliğini havza bazında ele almıştır: 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında nüfus 5.906 iken, 1940 yılında ikinci dünya savaşı öncesi boğaza konuşlanan askerlerin olması ile nüfus 11.091'e yükselmiştir. Bu kapsamda Umurbey kasabasına 4.000 ve Kangırlı köyüne de 1.000 kişilik askeri birlik yerleştirilmiştir. Cumhuriyetten itibaren 1960 yılına kadar bölgeye Balkan göçleri olsa da 1965 yılından sonra yurtdışına ve İstanbul'a yoğun göç verilmiştir. Bölgede yerinde yapılan çalışmalarda 2000 yılından itibaren uygulanmaya başlanılan taşımalı eğitimin göç hızını artırdığı belirlenmiştir. Ayrıca tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin ekonomik getirisinin düşmesi genç nüfusun yakın yerleşim merkezlerine gitmesine neden olmaktadır. Köyün 2022 yılı kayıtlarına göre nüfusu 288 kişidir (106 hane). Oysa köy nüfusu 2016 yılında 303, 2007 de 377, 1985 yılında ise 576 kişi olup, sürekli göç verilmiştir (Anonim, 2023). Köyün genç nüfusu işsizlik, eğitim yetersizliği, sağlık koşullarının kısıtlı olması gibi birçok olumsuz şartlardan dolayı büyük kentlere veya Çanakkale merkezine hala göç etmekte olduğundan köyde yaşlı nüfus kalmıştır.

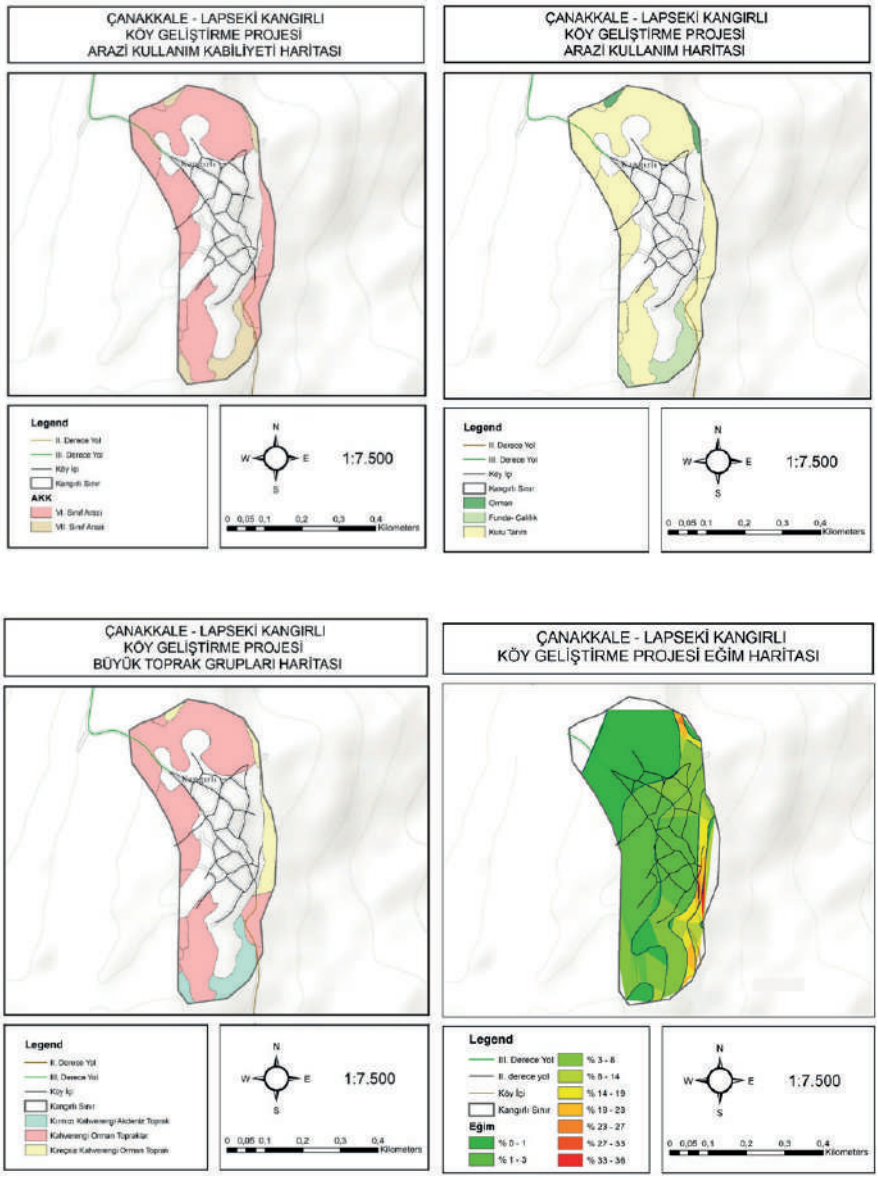
Köyde günümüzde ilköğretim okulu vardır. Ancak sağlık ocağı bulunmamaktadır. İçme suyu şebekesi ve kanalizasyon sistemi vardır. Köyün başlıca gelir kaynağı küçük baş hayvancılık, sulu ve kuru tarım, zeytin, şeftali, erik, elma, kiraz vb. meyve ağaçları ve balıkçılıktır. Tarihi yapısal eleman olarak meydanda köy girişinde restore edilmekte olan tarihi okul ve tescillenmiş hamam kalıntısı vardır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 30.07.2019 tarih, 5529 nolu kararı ile sit dışı alanda kalan, mülkiyeti köy tüzel kişiliği adına kayıtlı, 368 parseldeki hamam yapısının mimari ve dekoratif özellikleri, süsleme unsurları, kullanılan inşa malzemesi, plan tipi ve örtü elemanları ile bir dönemin yaşam biçimine ışık tuttuğu, çevre kimliğine katkı sunduğu, bu yönleri ile yöresel yaşam biçimini yansıttığı anlaşıldığından 2863 sayılı yasanın 6. ve 7. maddeleri ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlıkları ve sitlerin tespit ve

tescili hakkında yönetmelik kapsamında 1. Grup olarak tescil edilmiştir (Şekil 3.1.) (Anonim, 2019). Köy girişinde kervansaray niteliğinde bir yapı planlanmakta olup üretilen ürünler, üreticiden direk halka ulaştırılacaktır. Bu yapılar içinde mescit ve konaklama birimlerinin yer alması hedeflenmektedir.

Şekil 3.1: Taşınmaz kültür varlığı statüsündeki hamam kalıntısının konumu

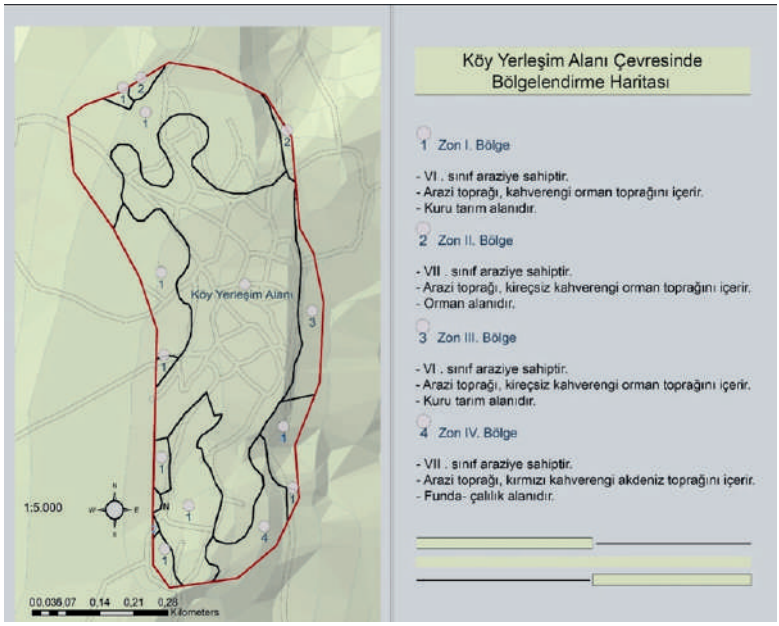
Kangırlı köy merkezine ait dijital haritalar Şekil 3.2.'de yer almaktadır. Tarım İl Müdürlüğü (2022) ve uydu görüntülerinden (USGS, 2022) sayısal eğim verilerinden yararlanılarak oluşturulmuş raster verilerdir. Bu verilerin analiz edilmesi sonucu peyzaj tasarımı için en uygun alan belirlenmiştir. Kıyısal alanın rekreasyonel potansiyelinin yüksek olması, tasarım alanı olarak ana yol altında yer alan kıyı bölümünün seçilmesi nedenidir. Analiz sonuçlarına göre, köy merkezi kıyıdan itibaren bir sırt ile ayrılmakta ve ana yol içinden geçmektedir. Köy merkezinden kuzey güney yönünde uzanan ana yol ve onunla kesişen sokak düzeni şeklinde bir sirkülasyon düzenine sahiptir ve tarlalar bu yerleşimin dışında yer almaktadır. Lapseki-Balıkesir arası şehirler arası yol eskiden köyün içinden geçmekteydi.

Şekil 3.2: Arazi kullanım kabiliyeti, büyük toprak grupları ve eğim haritaları

Şekil 3.3.' de haritaların çakıştırılması sonucu yerleşimin mevcut durumu ve alan kullanımları, toprak özellikleri görülmektedir. Yerleşim şekli ile konutların bir arada olduğu mahalle düzeni vardır ve sosyal mekanlar meydan etrafındadır. Köy yapıları dışındaki araziler VI. sınıf, kuru tarım yapılan alanlardır. Genel olarak köy yerleşiminde yüzde onun üzerinde eğimli alan yoktur. Dik eğimli bölüm doğu yönde ve yüzde yirmi ile otuz düzeylerindedir.

Bölge Çanakkale İli'nin genelinde görülen Akdeniz iklimine özgü bitki topluluğuna sahiptir (makiler, defne, kocayemiş, mersin ve çalılıklar). Kangırlı köyü geliştirme projesi kapsamında yapılacak olan peyzaj tasarım çalışması için köy yerleşim alanı ve çevresi bölgelere ayrılmıştır (Şekil 3.3.). Yapılan planlama ve tasarım kriterleri incelendiğinde, mevcut merkezdeki köy yerleşim yeri dışında köy sınırına dahil olan kıyısal alanlar uygun bulunmuştur. Çalışma alanı olarak belirlenen bu alanın, Kangırlı Köyü ve köy halkı ile bütünlük sağlayacak şekilde tasarımının yapılması ön görülmüştür.

Şekil 3.3: Kangırlı Köy merkezinin kullanım durumunun analizi

3.1. Kıyısal Alan Peyzaj Tasarım Süreci

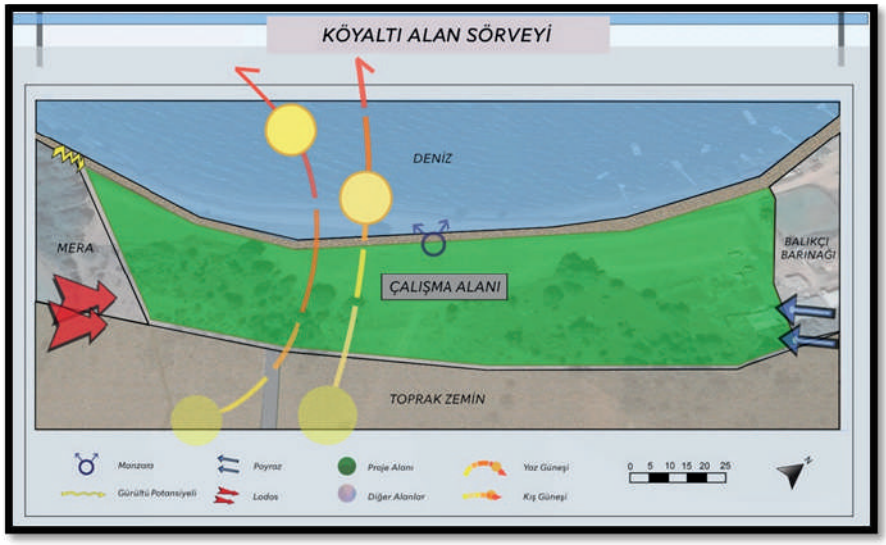
Alanın yerinde incelenmesi ve yapılan görüşmeler doğrultusunda, köyün çevresi ile ve kendi içinde sörvey analizi yapılmıştır. Buna göre alanın sahip olduğu olumlu ve olumsuz nitelikler ortaya konulmuştur (Şekil 3.4.). Balıkçı barınağı uzun süre bakımsız kalmış olup, yosun kaplıdır ve bu hali ile görüntü kirliliği yaratmaktadır. Balıkçı tekneleri ve dalyan sistemi ziyaretçilerin bölge kaynak değerini tanıması ve öğrenmesi açısından önemlidir. O nedenle bu alanda bu kullanıma yer verilmesi ve tasarım yapılması dikkate alınmıştır. Ayrıca çevre temizliği sürekli yapılmamakta olduğundan kullanıcıların uzun yıllar bozulmadan kalabilecek atıkları deniz kıyısını kirletmiştir. Bu bölgenin atıl durumda kalması ve güncel ihtiyaçlara göre tasarlanmamış olması bu so-

runu artırmaktadır. Kıyıdan itibaren bir anda yükselen bölümlerin olması da yapılacak tasarımları sınırlayıcı faktör olarak görülmüştür. Ancak bu alanlar manzara seyir noktası olarak değerlendirilmiştir. Bölgenin olumlu yönleri ise en önce boğaz kıyısında deniz manzaralı olması ve plaj kullanımına uygun olmasıdır. Bir diğer önemli olumlu özellik, Çanakkale'nin Avrupa yakası ile bağlantısını hızlandıran 1915 Çanakkale köprüsüne yakın olması, çalışma alanını cazibe merkezi haline getirmektedir.

Şekil 3.4: Çalışma alanının yakın çevresinde bulunan kullanımların görselleri ve çalışma alanının konumu (kırmızı)

Yapılan sörvey analizinden elde edilen bilgiler ışığında (Şekil 3.5) kırsal kalkınmanın sağlanması açısından bölgede üretilen ürünler için satış noktası oluşturulmuştur. Çünkü günümüzde köyde hayvansal ve bitkisel ürünlerle ilgili kooperatif vardır.

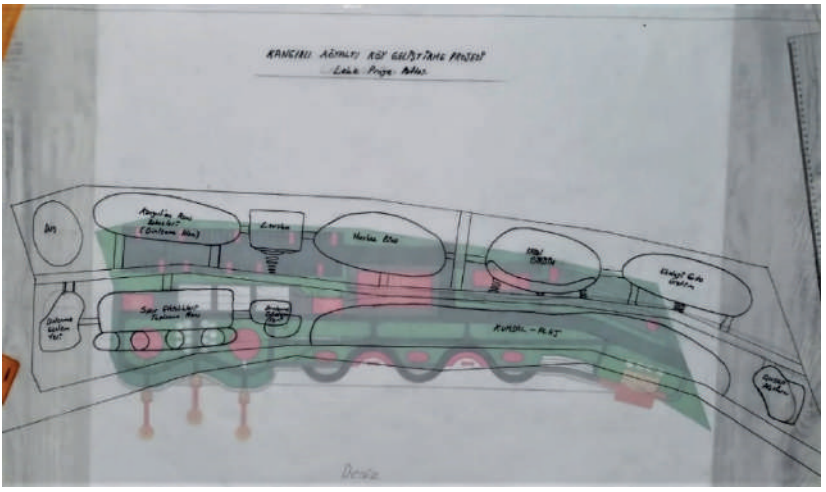
Şekil 3.5: Çalışma alanının sörvey analizi

Şekil 3.6: Çalışma alanının görsel verilerle değerlendirilmesi

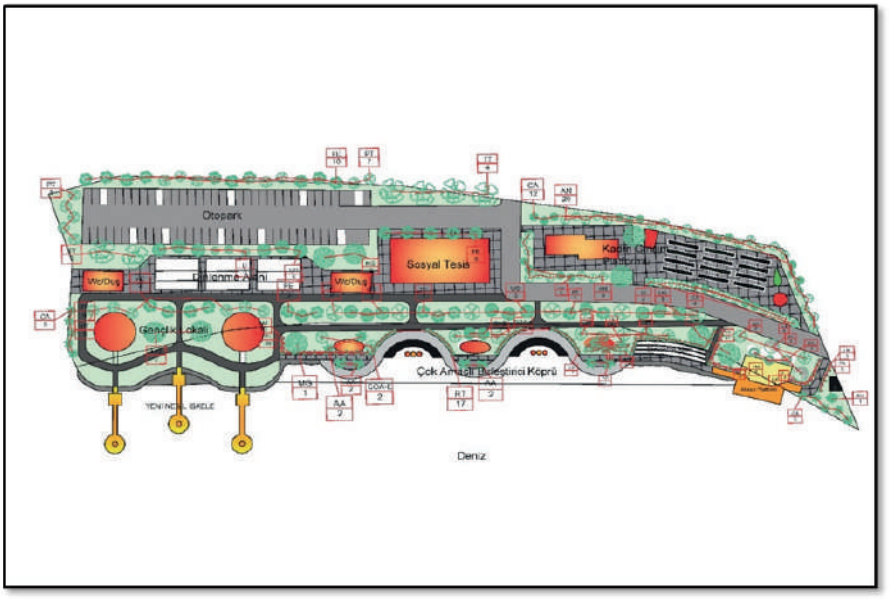
Analizler sonucu yapılan tasarım aynı zamanda köy geliştirme projesi olarak kurgulanmıştır. Köy ile kıyı bölgesinde oluşturulacak yeşil bağlantılar ve ulaşım aksı köy gelişimine olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Kangırlı köyünün sahip olduğu doğal ve kültürel kaynak değerlerin analizi sonucu çalışma alanında farklı kullanıcı kitlesinin ihtiyaçlarını karşılayabile-

cek potansiyel olduğu saptanmıştır. Bu kaynaklar ve ihtiyaçlar dikkate alınarak alanda yer alacak kullanımlar öncelikle leke plan çalışmasında gösterilmiştir (Şekil 3.7.).

Şekil 3.7: Alan kullanımlarının belirlendiği leke plan paftası

Leke planda alınan kararlar doğrultusunda alandaki kullanımlar detaylandırılarak öneri peyzaj tasarımı projesinin yapısal ve bitkisel paftası oluşturulmuştur (Şekil 3.8.).

Şekil 3.8: Kangırlı Köyü yapısal ve bitkisel peyzaj tasarım projesi

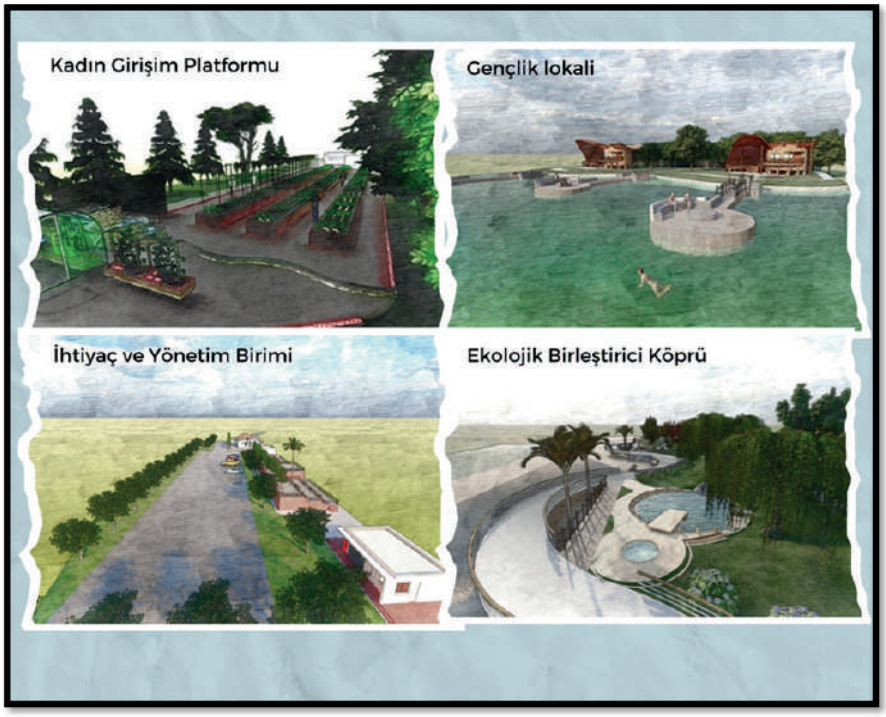
Projede, kullanılan bitkilerin plan görünüşü ve sembolleri mevcut olup, dikim yerlerindeki sayıları ile belirtilmiştir. Bitkilerin toplam adetleri ve isimleri ise Şekil 3.9.'da yer almaktadır.

AĞAÇLAR				AĞAÇCIK ve ÇALILAR				MEVSİMLİKLER VE ÇOK YILLIK BİTKİLER			
	An	Abies nordmanniana	38		Bt	Berberis thunbergii	35		Cm	Clivia miniata	25
	Aa	Archontophoenix alexandrae	8		Ca	Cordyline australis	10		Hh	Hemerocallis hybriada	35
	Cm	Crataeagus manogyna	2		Ca	Cornus alba	9		Rf	Rudbeckia fulgida	37
	Ca	Cupressus arizonica	22		Li	Lagerstroemia indica	5				
	Fe	Fraxinus excelsior	28		Lm	Liriope muscari	25				
	Gt	Gleditsia triacanthos	6		Ps	Phoenix sylvestris	2				
	Mg	Magnolia grandiflora	7		Pf	Primula farinosa	69				
	Pt	Pistacia terebinthus	18		Pa	Prunus amygdalus	3				
	Sab	Salix babylonica	2		Pa	Prunus avium	2				
	Tt	Tilia tomentosa	6		Rr	Ravanea rivularis	1				
	Ug	Ulmus glabra	15		Rt	Rhodendron tulipifera	55				

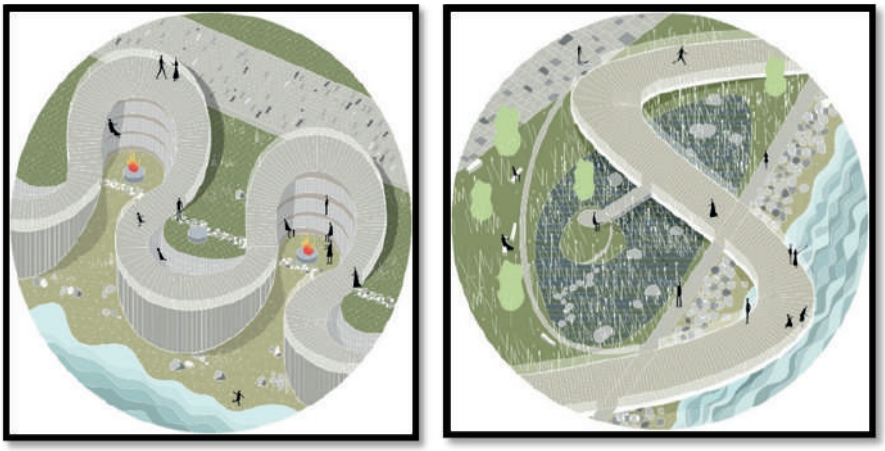
Şekil 3.9: Proje alanında yer alan bitkiler

Alan kıyısal rekreasyon alanı olarak tasarlanmış ve köyde yetiştirilen ürünlerin satış birimi de oluşturulmuştur. Alanda tasarlanan otoparka iki yerden giriş bulunmakta olup, 66 araç potansiyeli oluşturulmuştur (10 engelli için). Yol her türlü aracın geçebilmesi dikkate alınarak, 7 m olarak tasarlanmıştır. Sahilde lavabo ve duş olanakları ayrı olarak yer almış olup, alanın dezavantajlı bireyler tarafından kolay kullanılabilmesi ön koşul olarak düşünülmüştür. Dinlenme alanları rampalı yollardan oluşmaktadır ve alanın eğimine uygun olarak seyir terasları yapılmıştır. Merkezde yönetim binası yapılarak, bütün işlerin koordineli bir şekilde ilerlemesi ve alan yönetimi için kullanılmaktadır. Kadın girişimcilerin olacağı üretim alanında kompost da yapılacaktır. Temel olarak ekolojik üretim alanı oluşturulup köye ekonomik kazanç sağlanacaktır. Bitki üretim alanı hem gölge dinlenme alanlarına sahip olacak hem de alle ağaçlaması ile estetik görünüme kavuşacaktır (Şekil 3.10.).

Şekil 3.10: Çalışma alanında yer alan kullanımlar

Çalışma alanı sahil boyunca her açıdan manzaraya hakim bir tasarıma sahip olmuştur. Gençlere yönelik tasarlanan lokaller, spor birimleri, toplanma alanı ve balık yakalama bölümü rekreasyon ve sosyal etkinlik olanağı sağlayacaktır. Çalışma alanında oluşturulan bağlayıcı köprü (Şekil 3.11.) kullanımları birbirine bağlamakta ve deniz üstünde devam ederek sahil sınırı dışına uzanmaktadır ve manzara gözlem yerlerine de sahiptir. Balık tutma mekanı, dinlenme alanı, ahşap platform ve manzara gözlem yeri gibi birçok yeri bağlayan bu köprü hem estetik hem de fonksiyonel olarak çok işlevlidir (Şekil 3.12.).

Şekil 3.11: Mekanları bağlayan ve sahilin dezavantajlı bireylere kullanımını kolaylaştıran kaymaz yüzeyli köprüler

Şekil 3.12: Kangırlı sahili peyzaj tasarımından perspektifler

4. Sonuç

Köy rehberlerinin hazırlanmasında dikkate alınması gereken köyün peyzaj yapısı, yerleşim biçimi, yapıların özellikleri incelenmiştir, yapılan tasarımlarda dikkate alınmıştır. Çalışma köy sahilinde yapılmıştır ancak köye ait kültürün tanıtılmasının sağlanması ve köy kalkınmasını desteklemesi hedeflenmiştir. Hızla nüfus kaybı yaşayan ve üretim potansiyelleri azalan kırsal alanların farklı kullanımlarla cazip hale getirilebilmesi bu duruma çözümsel bir yaklaşımdır. Böylece bölgelere alternatif kullanımlar getirilerek bireylerin doğal alanlarda farklı deneyimler edinmeleri de sağlanabilecektir. Alan içerisinde insanların köy yaşantısını hissedeceği, mevcut çevre yapılarından kopmayacak alanlar oluşturulmasına dikkat edilmiştir. Proje alanı belirli bir yönetim altında kurulacak, köyün gelişimine katkı sağlayacak çalışma yerinin belirli bir sistematikte ilerlemesinin sağlanması için bir idari birim oluşturulmuştur. Köy halkından seçilecek bireyler eğitilecek ve yönetimde yerel halk söz sahibi olacaktır. Kırsal alanda yapılan ve köylü kadınların girişimleri ile kendilerine özgü yada geleneksel mutfağın sunumu da yapılacaktır. Köyde bulunan gençlerin istihdamını sağlamak amacıyla, spor etkinlikleri (kürek-yelken-yüzme) gibi aktivitelerin oluşumu ile gençler için bir alan oluşturulacaktır.

Teşekkür: Bu çalışmanın bir bölümü The Fourth International Congress on Landscape Architecture Research, 2022 (ICLAR)' de sözlü sunulmuş ve özet olarak yayınlanmıştır.

5. Kaynaklar

Açıksöz, S., Çiftçioğlu Çetinkya, G., Uzun, O., Erduran Nemutlu, F., İlke, E. F., 2016. Linkages among ecotourism, landscape and natural resource management, and livelihood diversification in the region of Suğla Lake, Turkey. International Journal of Sustainable Development and World Ecology. 23 (1): 15-27.

Altunkasa, F., Uslu, C., 2016. Peyzaj Tasarımı. Birsen Yayınevi, 131s. İstanbul. Anonim 2019. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı. https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/64355,canakkale-ili-lapseki-ilcesi-kangirli-koyu-368-parselde-.pdf?0 (Erişim: 05.30.2022)

Anonim, 2019. T.C. KKültür ve Turizm Bakanlığı Çanakkale Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı. https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/64355,canakkale-ili-lapseki-ilcesi-kangirli-koyu-368-parselde-.pdf?0. (Erişim: 05.30.2022).

Anonim, 2020. Türkiye ve Çevre Ülkeler yerleşim Birimleri Envanteri. https://nisanyanmap.com/?yer=8889&haritasi=kang%C4%B1rl%C4%B1. (Erişim: 10.02.2023).

Anonim 2023. Türkiye Nüfusu İl, İlçe, Mahalle, Köy Nüfusları. https://www.nufusune.com/8527-canakkale-lapseki-kangirli-koy-nufusu. (Erişim: 10.02.2023)

Aronson, J., Floc'h, E. le., 1996. Hierarchies and landscape history. Dialoguing with Hobbs and Norton. Restoration Ecology. 4 (4): 327–333.

Balta, B., Atik M., 2019. Köy tasarım rehberlerinin hazırlanmasında kırsal peyzaj karakterlerinin yeri: Antalya Elmalı örneği. Mediterranean Agricultural Science. 32(1).: 1-9.

Blaschke, T., 2006. The role of the spatial dimension within the framework of sustainable landscapes and natural capital. Landscape and Urban Planning. 75 (3-4): 198–226.

Çavuş, C. Z., Kırmızı Erdal C., 2020. Umurbey Çayı Havzası'nda (Çanakkale-Lapseki) tarımı etkileyen faktörlerin coğrafi analizi. Journal of Awareness. 5 (4): 571-600. E - ISSN: 2149-6544. URL: https://journals.gen.tr/joa. DOİ: https://doi.org/10.26809/joa.5.041.

Çelik, A., Erduran Nemutlu, F., 2016. Evaluation local features of Gölyazı in terms of cultural landscape. The Journal of Agricultural Faculty of Uludağ University. 30 (Sepecial): 661-668.

Çiftçioğlu, G. Ç., 2017. Assessment of the resilience of social-ecological landscapes and seascapes: A case study from Lefke Region of North Cyprus. Ecological Indicators. 73 (C): 128-138.

Eminağaoğlu, Z., Çevik S., 2007. Kırsal yerleşmelere ilişkin tasarım politikaları ve araçlar. Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi. 22 (1): 157-162.

Erduran F., Uzun O., Çetinkaya G., Dilek F., Açıksöz S., 2012. Determination of the cultural landscape values of Lake Suğla in Turkey. International Journal of Food, Agriculture & Environment – JFAE. 10 (2): 949-955.

Erduran Nemutlu, F., Çelik, A., 2016. The importance and usage of grapevine as landscaping elements. The Journal of Agricultural Faculty of Uludağ University. 30 (Special): 686-691.

Erduran Nemutlu, F., Altıntaş, M., Akpınar, B., Usta, R.T., 2021. Çanakkale Kepez meydanı öneri peyzaj tasarımı. ÇOMÜ Zirat Fakültesi Dergisi. 9 (2): 419–432. ISSN: 2147–8384 / e-ISSN: 2564–6826 doi: 10.33202/comuagri.936670 419.

Förster, F., Großmann, R., Iwe, K., Kinkel, H., Larsen, A., Lungershausen, U., Matarese, C., Meurer, P., Nelle, O., Robin, V., (2012). What is landscape? Towards a common concept within an interdisciplinary research environment. Excellence Cluster Topoi, Journal for Ancient Studies. Special Value (3): 169-179. ISSN 2192-2608, Berlin. http://journal.topoi.org (Erişim tarihi: 15.11.2022).

Giannecchini, M., Twine, W., Vogel, C., 2007. Land-cover change and human–environment interactions in a rural cultural and scape in South Africa. The Geographical Journal. PB, Blackwell Publishing Ltd. Oxford. 173 (1): 26–42.

Jauslin, D., 2012. Landscape design methods in architecture. 49th IFLA World Congress Cape Town South Africa. Landscapes in Transition. https://www.academia.edu/37610058/ (Access: 12.04.2021).

Jienan, Y., 2009. Research of landscape design in residential area. Blekinge Institute of Technology The European Spatial Planning Programme. Karlskrona, Sweden. https://www.divaportal.org/smash/get/diva2:829456/FULLTEXT01.pdf (Access: 13.04.2021).

Kiper, T., Karakaya, B., 2013. Edirne kent merkezindeki ilköğretim okul bahçelerinin peyzaj tasarım ilkeleri açısından irdelenmesi. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. 10 (1): 59-71.

Koca, N., 2004. Lapseki İlçesi'nde köy yerleşmeleri. Eastern Geographical Review 12 (Doğu Coğrafya Dergisi 12). 9/12: 143-168. (Erişim: 14.02.2023). https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunidcd/issue/2433/30909.

Özdemir, A., 2011. Bir okul bahçesinin değişimi: Bartın Akpınar İlköğretim Okulu peyzaj projesi. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi. 1 (3): 267-276.

Şişman, E. E., Korkut, A., Etli, B., 2008. Tekirdağ valiliği tören ve park alanı peyzaj tasarım süreci. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi. 5(2): 119-129.

TDK, 2022. Köy. Güncel Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu Sözlükleri. https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/buyuk-harflerin-kullanildigi-yerler/; https://sozluk.gov.tr/. (Erişim: 19.01.2023)

Twine, W., 2005. Changing socio-economic factors influence vegetation change in the communal range lands of the South African Lowveld. African Journal of Range and Forage Science. 22 (2): 93–100.

USGS. 2022. Science for a Changing World. Dünya Gezgini. https://earthexplorer.usgs.gov/. (Erişim: 12.30.2022).

Wu, W., Zou, C., Ren, Y., 2013. Exploring landscape design of community parks from ecology and recreation perspectives. Environmental Engineering and Management Journal. 12 (9): 1869-1873.